

Skötselplan för
LANGÖ NATURRESERVAT

Upprättad av skogsvårdsstyrelsen 1979
Fastställd av länsstyrelsen den 3 december 198

Innehållsförteckning

- 1 Allmän beskrivning samt målsättning för områdets skötsel
- 1.1 Allmän beskrivning
- 2 Dispositions- och skötselplan för mark och vattenområden
- 2.1 Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård
- 2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär
- 2.3 Detaljbekrivning av skötselområden
- 3 Disposition och skötsel av anordning för rekreation och friluftsliv
- 3.1 Allmänt
- 3.2 Friluftsanordningar
- 3.3 Information
- 4 Litteratur och övriga aktuella handlingar
- 5 Bilagor
- 5.1 Länsstyrelsens i Södermanlands län beslut om naturreservat med föreskrifter
- 5.2.1 Zonindelning av skogsmarken
- 5.2.2 Karta över skötselområden
- 5.2.3 Karta över skötselåtgärder period 1
- 5.3 Särskilda restriktioner vid avverkning m m
- 5.4 Förteckning över upplåtelser av jord, skog, fiske och bostäder
- 5.5 Servitutsupplåtelser
- 5.6 PM ang disposition av skogen på Fallsholms-
bergen
- 5.7 Utlåtande om Björkskär och Stora Våmba av Sten
Selander 1948
- 5.8 Instruktion för tillsynsman (Under utarbetande)

1. ALLMÄN BESKRIVNING SAMT MÅLSÄTTNING FÖR OMRÅDETS
SKÖTSEL

1.1 Allmän beskrivning

1.1.1 Data

Areal:	Total landareal	690 ha
	Jordbruksmark (åker och bete)	40 "
	Produktiv skogsmark	273 "
	Impediment (kärr, mosse, berg, övrig mark m m)	377 "
	Vatten	900 "

Kommun: Nyköping

Socken: Bälinge

Läge: Området är beläget i Södermanlands skärgård
ca 6 km O om Studsvik.
Ekonomiska kartbladen 09729, 09739,
09810, 09820 och 09830

Fastighetsbeteckning: Långö 3:1

1.1.2 Naturförhållanden

1.1.2.1 Geologi

Området består av huvudön Långö med tillhörande vatten, de söder om huvudön belägna öarna Björkskär och Stora Våmba samt Långö holmar, ett stort antal små öar och skär längs östsidan av huvudön. Långön kännetecknas i likhet med övriga öar i arkipelagen, av de nord-syd-gående bergsryggarna med mellanliggande sänkor. Bergsryggarna utgörs huvudsakligen av gnejsgranit, medan sänkorna är täckta av leror. I Björkskärsfladen och vid Långö holmar finns mindre områden med sedimentgnejs. Vid Ekholmen finns en diabasgång. Området är ställvis starkt kuperat. Högsta punkten, 31 m ö h, finns vid Fallsholmsbergen. Andra markerade höjder är Rådjursbergen och Rävbergen. Brukad jordbruksmark finns endast på norra Långö. Ängsholmen och Grönvall (på östra sidan) har tidigare betats.

1.1.2.2 Vegetation

Området domineras ytmässigt av skog, huvudsakligen barrskog. Runt stränderna och på höjdpartierna i öarnas inre finns hällmarkstallskog, mycket vackert utbildad på bl a Fallsholmsbergen och Södra Långö. I svackorna mellan hällmarkerna finns barrblandskog och blåbärsgranskog uppblandad med tallmossar och högstarrkärr. Granskogen dominerar på norra Långö. På Långön har det bedrivits ett ordnat skogsbruk och inom området finns ett antal hyggen, med den normala hyggesvegetationen. Lövskog i ren form förekommer endast i de alkärr som finns längs stränderna samt som ängsekskog på norra Långö. Lövträd förekommer däremot rikligt inspränga i barrskogen, i brynvegetationen och längs stränderna, främst som björk och al.

Fallsholmsbergen, södra Långö och Björkskär uppvisar urskogsliknande och delvis mycket mäktiga skogsbestånd med stort vetenskapligt värde.

Fuktområdena i öarnas inre utgörs till en del av sumptallskog med odon, hjortron, skvattram, kråkris och vitmossor.

Det levande jordbruket medför att vegetationstyper som på andra håll är hotade, finns mycket vackert utbildade inom området. Detta gäller bl a ängsekskog och torrängsvegetation som kantar de flesta åker- och ängsområdena.

1.1.2.3 Djurliv

Älg, rådjur, räv, grävling och skogshare har fasta stammar på Långö. Inplanterad dovhjort har invandrat från Ringsö.

Fågellivet uppvisar i det inre av öarna en artsammansättning som är av fastlandskaraktär och som genom det omväxlande landskapet med barrskog och inslag av lövskog och odlingsmark är art- och individrikt. Rikligt med boträd för håll- och risbobyggare finns. Havsörn och berguv har några av sina fåtaliga reträttplatser inom området.

Kräldjuren är de vanliga för denna del av landet.

Av insekter är dagfjärilar och vedlevande skalbaggar vanligast.

1.1.2.4 Kulturhistoria och kulturminnen

Det smala sundet mellan Sävön och Långön är känt som farled sedan medeltiden. Under slutet av 1600-talet uppfördes skansanläggningar på båda sidor om sundet. På Långönsidan byggdes en stjärnskans och på Sävön ett blockhus med vallar och bestyckning. Efter ryssarnas härjningar uppbyggdes skansarna igen 1720. Av försvarsanläggningarna finns nu inga spår.

Vid den gamla farleden uppstod tidigt krogar, däribland Sävsundets krog, belagd på en sockenkarta från 1678. Krogbyggnaden finns ännu kvar men härrör säkerligen från en senare anläggning än den från 1678.

Odlingslandskapet på norra Långö är sannolikt av mycket gammalt datum. Det ger fortfarande ett starkt intryck av gammalt kulturlandskap.

Fiske har varit av stor betydelse för försörjningen. Den siste yrkesfiskaren slutade dock för några år sedan.

Skogen på öarna har alltid utnyttjats. Under första världskriget avverkades större delen av Långön, varvid 45 000 stock enligt uppgift togs ut 1918. På 1920-talet togs mycket virke på Brunnskär och ca 500 stock ek på norra Långö. Skogsdikning har skett i två omgångar. På 1930-talet togs diken upp från Vikärret till Timmervik samt från Långkärret till Båtsviken och under 1950-talet dikades från det inre av södra Långö ner till Tallviksvikarna. Vid Vikärret finns en skoglig provyta som lades ut i samband med dikningen.

1.1.2.5 Landskapsbilden

Stora delar av området får anses ha mycket stort landskapsbildmässigt värde. Särskilt gäller detta strandområdena, arkipelagen sydost om Långön samt odlingslandskapet i nordvästra delen av reservatet.

1.1.2.6 Rörligt friluftsliv

Delar av området, främst Långösundet och Långö holmar är livligt frekventerat av besökande med båt. På grund av risken för nedslitning av området behövs snara åtgärder för kanalisering av det rörliga friluftslivet inom området.

1.1.3 Grund för beslutet

Fastigheten Långö 3:1 ingår i den stora ögruppen Långö-Ringsö-Hartsö. Fastigheten omfattar huvudön Långön samt en stor grupp av holmar och skär som sträcker sig ut mot det yttre havsbandet. Fastigheten har inte exploaterats. Marken har hävdats på huvudön och de större holmarna. Nordvästra delen av Långön brukas i samma utsträckning som under tidigare generationer. Denna del av huvudön präglas därför av ett välhävdad kulturlandskap med lång kontinuitet.

Södra delen av fastigheten utgör värdefulla häcknings- och rastplatser för sjöfåglar och även för de stora rovfåglarna berguv och havsörn, som finns i området. Den östligaste delen av arkipelagen är genom ett brett sund avskärmat från den övriga fastigheten. Denna ögrupp som omfattar mer än hundralet holmar och öar utgör ett mycket frekventerat utflyktsmål med goda natthamnar för båtfolket.

Syftet med reservatet är att bevara området med dess växtlighet och djurliv mot exploatering och förslitning, att hålla dess kulturlandskap levande och att skydda känsliga djurarter och växter. Inom betydande avgränsade områden skall urskogslignande naturskog bildas och i framtiden bevaras. I områdets östra del (Långöholmar) skall det rörliga friluftslivet prioriteras. I områdets södra del (Öjedd-Wåmba-Björkskär) prioriteras skyddet för faunan och skyddet mot förslitning.

1.1.4 Rättslig status

Området är avsatt som naturreservat enligt 7-10 paragraferna naturvårdslagen genom länsstyrelsens beslut den 3 december 1980.

Bestämmelser om naturvårdsförvaltning har fastställts med stöd av 9 paragrafen naturvårdsförordningen.

1.1.5 Naturvårdsförvaltning

Området skall i naturvårdshänseende förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i länet.

Vid åtgärder enligt skötselplanen skall samråd ske mellan naturvårdsförvaltaren och markägaren.

Markägaren svarar för kostnader i samband med normal jordbruks- och skogsdrift. Markägaren är däremot inte skyldig att utföra eller bekosta åtgärder som föranleds av naturvårdens speciella krav. Sådana åtgärder skall bekostas av naturvårdsmyndigheterna.

Åtgärder inom zon II, t ex planteringar och röjningar, bekostas normalt av naturvårdsförvaltaren.

Om det vid skötselåtgärd inom zon II beräknas utfalla gagnvirke skall avtal träffas mellan markägaren och naturvårdsförvaltaren om vem som skall utföra åtgärden och bära kostnaderna. Om åtgärden utförs av naturvårdsförvaltaren skall kostnaden räknas av från inkomsten för gagnvirket. Uppstår därvid underskott bestrids detta av naturvårdsförvaltaren medan eventuell netto-intäkt tillfaller markägaren.

1.1.6 Kommunikationer

Området kan endast nås per båt. Närmaste utgångspunkt från land är Studsviks och Källviks bryggor. Området ligger intill farleden.

1.1.7 Serviceanordningar

Inga serviceanordningar finns för närvarande.

1.1.8 Nyttjanderättsupplåtelser och servitut

Jordbruk, skogsbruk, fiske samt bostäder är upplåtna enligt förteckning bilaga 5.4, servitut enl bil 5.5.

2. DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN FÖR MARK OCH VATTEN

2.1 Målet för skydd och vård

Målet för områdets skötsel skall vara att långsiktigt uppnå och upprätthålla syftet med reservatet. Huvudprinciperna för hävden av odlingsmarken samt vården och skyddet av skogs- och skärgårdsområden skall därför - om inte annat anges i texten - gälla för överskådlig framtid. Skötselplanens beskrivningar och skötselanvisningar skall däremot ses över vart tionde år eller i övrigt när berörda parter anser det påkallat.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärd av allmän karaktär

2.2.1 Hävd av odlingslandskapet

Bevarande av det nuvarande odlingslandskapet skall eftersträvas. Smärre insatser skall göras för att förbättra odlingsbetingelserna.

Åker-, betes- och slättermarkernas lokalisering fastställs i en särskild jordbruksplan, som avses bli upprättad och bilagd skötselplanen.]

De ekologiskt värdefulla skogsbrynen, dikes- och vägrenarna skall bevaras och vårdas. Lövträd och buskar, särskilt bärande sådana, skall i skogsbrynen gynnas framför tall och gran.

Konstgödsel och kemiska ämnen får användas i samråd med naturvårdsförvaltaren.

2.2.2 Hävd av skogsområden

2.2.2.1 En detaljerad beskrivning av skogstillståndet ges i en skogsbruksplan, upprättad 1975.

Hävden av skogsområdena skall syfta till en varierad och tilltalande miljö för djur, växter och människor. Möjligheterna att skapa lämpliga biotoper för utrotningshotade fågelarter skall därvid särskilt beaktas. Skogstillståndet skall förbättras genom skogsvårdande åtgärder.

Skogsmarken skall skötas i enlighet med detaljanvisningar i kap. 2.3. Vidare gäller reglerna om hänsynstagande till naturvårdens intressen jämlikt 21 paragrafen skogsvårdslagen med tillhörande författningar.

En precisering av åtgärder i skogsmarken under period 1 ges i bilaga 5.2.3.

2.2.2.2 Zonindelning

Med avseende på skogliga åtgärder skall skötselområdena indelas i tre zoner, som på kartan, bilaga 5.2.1 betecknas I, II och III.

Följande riktlinjer skall gälla för dessa tre zoner.

- I Områden som skall lämnas helt orörda, med syfte att urskogsliknande naturskog skall få utvecklas där så är möjligt.
- II Områden där skogsvården bestäms av naturvårdsintresset och syftar till att åstadkomma och vidmakthålla ett virkesrikt och åldrigt skogsbestånd. Skogsvårdsåtgärder för att uppnå detta syfte vidtas eller föranstaltas av naturvårdsförvaltaren i samråd med länsstyrelsen och markägaren i enlighet med skötselplanen.
- III Områden där skogsvården bedrivs enligt skogsvårdslagen och skötselplanen i syfte att vidmakthålla ett uthålligt skogsbruk. En ca 20 år högre medelålder på skogen än normalt skall dock upprätthållas. Skogsvårdsåtgärder vidtas av markägaren i samråd med naturvårdsförvaltaren.

För skogen inom zon I och II har intrångsersättning betalats av staten i samband med avtal om reservatet.

2.2.2.3 Regler för skötseln av skogsmarken inom zon II och III

2.2.2.3.1 Allmänt

Gödsling och användning av kemiska bekämpningsmedel får ej ske (zon II och III).

Vid beståndsanläggning, röjning och gallring bör en större lövinblandning än i normalt skogsbruk tillåtas (zon II).

Spridda torrträd och döende träd skall i regel ej avverkas (zon II).

Skogsbete får ej förekomma, med undantag av Eknäsudden, Ängsholmen, Lindholmen, Högholmen, Lövgårdsholmen samt St Våmba (zon II och III).

2.2.2.3.2 Slutavverkning och virkestransport

Innan slutavverkning sker skall samråd ske med länsstyrelsen för att känsliga växt- och djurlokaler skall kunna skyddas (zon II och III).

Vid avverkningar runt häckningslokaler för skyddsvärda fågelarter samt spelplatser skall normerna i bilaga 5.3 följas (zon II och III).

Av estetiska och faunistiska skäl skall eftersträvas att gamla tallar sparas - särskilt sådana som är lämpliga som boträd för hålbbyggare, havsörn och fiskgjuse, liksom träd eller trädgrupper runt omkring dessa (zon II och III).

Alla virkestransporter skall ske på sådan tid och på sådant sätt att skador på mark och skogsbestånd så långt möjligt undvikas (zon II och III).

Befintliga drivningsvägar och flottlägningsplatser får vidmakt hållas (zon II och III).

2.2.2.3.3 Beståndsanläggning

Självföryngring skall eftersträvas (zon II och III).

Markberedning planlägges av naturvårdsförvaltaren (zon III).

Vid anläggning och utveckling av nya skogsbestånd skall variation inom bestånden eftersträvas (zon II och III).

2.2.3 Faunavård

Faunavårdande hänsyn skall tagas i hävden av skogsmarken och odlingslandskapet.

Skogliga och andra arbetsföretag skall utföras under sådan tid på året och på sådant sätt att risken för allvarliga störningar för faunan blir så liten som möjligt.

2.2.4 Fiske

Fiske bedrivs av markägaren och enligt avtal med arrendatorer.

2.2.5 Disposition och skötsel av byggnader

Husen på Lindholmen hyrs av staten för bevakningsändamål m m.
Övriga byggnader är uthyrda för permanent boende eller fritidsändamål,
se bilaga 5.4

2.2.6 Vård och restaurering av kulturminnen

En noggrannare undersökning bör göras beträffande områdets
historia och kulturminnen.

2.2.7 Tillsyn

Tillsynsman skall finnas för området. Tillsynen, som skall
bekostas av naturvårdsmedel, skall i möjligaste mån samordnas
med tillsynen av angränsande naturreservat.

För tillsynsmannen skall avtal och arbetsinstruktion upprättas
av naturvårdsförvaltaren i samråd med markägaren.

2.2.8 Renhållning

Av staten bekostade sanitära anordningar skall skötas av natur-
vårdsförvaltaren. Sop- och latrinkärl som hör till dessa anord-
ningar skall genom avtal med kommunen omhändertagas av kommunen.

Av allmänheten livligt frekventerade platser städas genom
naturvårdsförvaltarens försorg.

2.2.9 Nyttjanderättsupplåtelser och servitut

Nyttjanderättsupplåtelser och viktigare servitut, se bilaga
5.4 och 5.5.

2.3 Detaljbeskrivning av skötselområden

Beskrivning och karta, se bilaga 5.2.2, har indelats i skötselom-
råden. Varje skötselområde har beskrivits med ledning av utförda
inventeringar varjämte målsättning för skötseln samt åtgärder
av engångs- och underhållskaraktär anges.

Område nr 1

Beskrivning: Tomtmark och gårdsbebyggelse vid Långö gård
samt på Morholmen.

Målsättning: Att bibehålla den ursprungliga skärgårdsbebyggelsen
med dess tomtmark.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Normal skötsel och vård.

Område nr 2

Beskrivning: Åker, äng och hävdad betesmark med ängsekskog samt ek-hasseldungar kringgårdade av enhällmarker samt ängsbackar med bl a fältmalört, luden Johannisört, lentåtel. Mycket vacker landskapsbild.

Målsättning: Fortsatt jordbruksdrift.

Åtgärder

Engångs: Eventuellt iordningställande av viltåker vid Eknäsudden.

Underhålls: Åker- och betesmark. Vid behov lövröjning.

Område nr 3

Beskrivning: Igenväxande inäga.

Målsättning: Öppen mark.

Åtgärder

Engångs: Naturvårdande röjning. Eventuellt iordningställande av viltåker.

Underhålls: Eventuellt odling av viltgrödor.

Område nr 4 II

Beskrivning: Kuperat område längs Långösundet med ängsekskog, blandskog med tall, gran, björk, al, ek och enstaka lindar samt hållmarkstallskog med stort eninslag. Nyligen gallrat. Betat.

Målsättning: Ängsekskog, blandskog med främst tall, björk, en, al, ek och enstaka lindar samt hållmarkstallskog med olika stort lövinslag. Fortsatt skogsbete.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Fortsatt betning.

Område nr 5 III

Beskrivning: Igenväxt betesmark. Olikåldrig skog med tall, gran, björk och grov ek samt berginpediment med tall och runt Pinhålet ängsekskog med inslag av hassel.

Målsättning: Blandskog med tall, gran, björk och grov ek samt hållmarker och ängsekskog runt Pinhålet.

Åtgärder

Engångs: Svag gallring av främst gran.

Underhålls:

Område nr 6 III

Beskrivning: Igenväxt betesmark med olikåldrig blandskog av tall, gran, björk och enstaka enar.

Målsättning: Blandskog av tall, gran, björk och med inslag av enar mot jordbruksmarken.

Åtgärder

Engångs: Naturvårdande röjning och gallring.

Underhålls: -

Område nr 7 III

Beskrivning: Äldre barrblandskog med tall och gran mellan nors samt sydgående bergsryggar med tall och en och enstaka skvattramossar.

Målsättning: Barrblandskog med tall och gran.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Slutavverkning period 2 och 3.

Område nr 8 II

Beskrivning: Olikåldrig blandskog med tall, enstaka granar, björk och grov ek i en sänka ner mot stranden.

Målsättning: Blandskog med inslag av gammal tall och grov en.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Plockhuggning av torrgran i mån av möjlighet.

Område nr 9 II

Beskrivning: Bergbunden hållmarkstallskog och i de mellanliggande sänkorna en efter avverkning lämnad restskog med tall, gran och lövträd.

Målsättning: Hållmarkstallskog med tallskog i de mellanliggande sänkorna.

Åtgärder

Engångs: Hyggesrensning av främst gran samt hjälpplantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 10 II

Beskrivning: Gammal barrblandskog samt bergbunden hällmarkstallskog och en albård längs stranden.

Målsättning: Barrblandskog samt bergbunden hällmarkstallskog och en albård längs stranden.

Åtgärder

Engångs: Plockhuggning av torrgran i mån av möjlighet.

Område nr 11 II

Beskrivning: Hygge, nyligen markberett och planterat med tall.

Målsättning: Tallskog med en viss lövinblandning, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 12 II

Beskrivning: Medelålders blandskog med tall som dominerande trädslag. Nyligen gallrat.

Målsättning: Blandskog av huvudsakligen tall med inblandning av gran och björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Gallring period 2.

Område nr 13 II

Beskrivning: I sluttning mot stranden äldre delvis storm- och insektsskadad barrblandskog, med gran som dominerande trädslag samt i de övre delarna partier med yngre gran. Längs stranden växer al.

Målsättning: Blandskog av tall och gran med en viss inblandning av löv främst björk samt grovkroniga äldre tallar.

Åtgärder

- Engångs: Slutavverkning av den gamla granskogen längs stranden. Samtlig tall samt al sparas.
- Underhålls: Vid omfattande insektsskada, stormfällning eller motsvarande blir slutavverkning av de äldre granpartierna nödvändig. Slutavverkning skall då ske med små hyggen. Planteringen skall ske huvudsakligen med tall.

Område nr 14 III

- Beskrivning: Talldominerad röjningsskog.
- Målsättning: Talldominerad barrblandskog.

Åtgärder

- Engångs: Röjning.
- Underhålls: Gallring period 3 och 5.

Område nr 15 III

- Beskrivning: Hygge, nyligen markberett och planterat med tall. Kvarlämnade tallöverståndare.
- Målsättning: Talldominerad barrblandskog med lövinslag, främst björk.

Åtgärder

- Engångs: -
- Underhålls: Röjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 16 III

- Beskrivning: Talldominerad röjningsskog.
- Målsättning: Talldominerad barrblandskog.

Åtgärder

- Engångs: Röjning.
- Underhålls: Gallring period 3 och 5.

Område nr 17 II

- Beskrivning: Bergimpediment med tall och en samt bergbunden gles barrblandskog dominerad av äldre tall. Underväxt av en och gran.
- Målsättning: Gles tallskog med en och granunderväxt.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Plockhuggning av torrgran i mån av möjlighet.

Område nr 18 III

Beskrivning: Hygge, nyligen markberett och planterat med tall, mellan längsgående bergsryggar. I områdets norra del finns ett äldre dike.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med viss lövinblandning främst björk.

Åtgärder

Engångs: Eventuellt hjälpplantering.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 19 III

Beskrivning: Gammal talldominerad barrblandskog. Genom området löper ett dike.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med en viss lövinblandning, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Slutavverkning period 2.

Område nr 20 III

Beskrivning: Hygge med fröträd, nyligen markberett, samt bergiga partier med tall och en.

Målsättning: Tallskog.

Åtgärder

Engångs: Plantering av tall.

Underhåll: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 21 III

Beskrivning: Medelålders grandominerad blandskog med smärre bergimpediment och blandskogskärr. Genom området går ett dike och längs detta ligger några äldre skogliga provytor.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Gallring riktvärde 20 %. De skogliga provytorna lämnas orörda.

Underhålls: -

Område nr 22 III

Beskrivning: Äldre talldominerad barrblandskog med smärre bergimpediment och tallmossar. I anslutning till jordbruksmarken ängsekskog och en torrängsbacke.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med björkinslag samt ängsekskog och torrängsbacke mot jordbruksmarken.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: I mån av möjlighet plockhuggning av torrgran. Slutavverkning period 4. Kanten mot jordbruksmarken lämnas.

Område nr 23 III

Beskrivning: Medelålders talldominerad blandskog med ett flertal bergimpediment och någon tallmosse. Delvis gallrad.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Gallring riktvärde 10 %. Ett mindre grandominerat område i östra kanten slutavverkas i period 1. Plantering.

Underhålls: -

Område nr 24 III

Beskrivning: Medelålders talldominerad blandskog med stort inslag av bergimpediment och skvattramossar.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Gallring riktvärde 20 %

Underhålls: -

Område nr 25 III

Beskrivning: Medelålders grandominerad blandskog med relativt stort inslag av björk. I områdets södra del

finns hällmarkspartier och i dess sydöstra del ett utdikad blandskogskärr med stort inslag av björk och al.

Målsättning: Grandominerad blandskog med lövinblandning, främst björk men även al.

Åtgärder

Engångs: Gallring riktvärde 20 %.

Underhålls: -

Område nr 26 I

Beskrivning: Kuperat och bergbundet område med vackert utbildad hällmarkstallskog och mellanliggande skvattram-mossar samt sänkor med grandominerad blandskog. Vacker utsikt mot Fallsundet.

Målsättning: Urskogsliknande skärgårdsskog. Se bilaga 5.6.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 27 III

Beskrivning: Område i sluttningen mot jordbruksmarken. Hällmarker bevuxna med tall och en samt partier där gran gallrats bort och björk och tall lämnats.

Målsättning: Omväxlande kantzon mellan skog och jordbruksmark med enbevuxna hällmarker och blandskogspartier.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall inom delar av området.

Underhålls: Røjning period 2.

Område nr 28 II

Beskrivning: Drakbergen samt sluttningarna mot Fallsundet. Hällmarkstallskog, talldominerad røjningsskog, grandominerade blandskogspartier samt en alridå längs stranden.

Målsättning: Hällmarkstallskog, talldominerad barrblandskog samt grandominerad barrblandskog.

Åtgärder

Engångs: Røjning av tallungskogen.

Underhålls: Gallring period 3 och 5. Vid omfattande insektsskada eller motsvarande kan slutavverkning av äldre granpartier bli aktuellt.

Område nr 29 II

Beskrivning: Bergsimpediment samt mellanliggande äldre granskog. Några ekar på södra udden.

Målsättning: Blandskog med tall, gran och lövträd.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Plockhuggning av insekts- och stormskadad gran. Vid omfattande insektsskador, stormfällning eller motsvarande kan slutavverkning av de äldre granpartierna bli nödvändig.

Område nr 30 III

Beskrivning: Tall- och granplanterat hygge, med ställvis kraftigt lövuppslag samt bergimpediment med tall och en.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Lövröjning.

Underhålls: Röjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 31 III

Beskrivning: Hygge, delvis nyupptaget samt bergimpediment. Längs stranden en alridå.

Målsättning: Grandominerad blandskog med inslag av lövträd, främst björk. Orörd alridå längs stranden.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med gran.

Underhålls: Röjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 32 II

Beskrivning: Äldre granskog på delvis fuktig mark.

Målsättning: Barrblandskog på delvis fuktig mark.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Vid omfattande insektsskada, stormfällning eller motsvarande blir slutavverkning nödvändig. Slutavverkning skall då ske med små hyggen. Plantering skall ske huvudsakligen med gran.

Område nr 33 II

Beskrivning: Hällmarkstallskog på bergbunden mark.

Målsättning: Hällmarkstallskog på bergbunden mark.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 34 II

Beskrivning: Medelålders talldominerad blandskog med skvattramossar och hällmarksimpediment. Nyligen gallrat.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 35 III

Beskrivning: Medelålders talldominerad blandskog med hällmarks-partier. Nyligen gallrat.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 36 III

Beskrivning: Äldre grandominerad blandskog, delvis stormsskadad. Tidigare dikad.

Målsättning: Grandominerad blandskog med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Slutavverkning, markberedning och plantering med tall och gran. Tallöverståndare kvarlämnas.

Underhålls: Røjning period 2.
Galring period 4.

Område nr 37 III

Beskrivning: Nyligen upptaget hygge.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med gran och tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 38 III

Beskrivning: Äldre grandominerad blandskog, tidigare dikad, med hållmarksimpediment.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs:

Underhålls: Slutavverkning period 2.

Område nr 39 III

Beskrivning: Nyligen upptaget hygge med kvarlämnade tallöverståndare.

Målsättning: Barrblandskog med tall som dominerande trädslag och med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 40 III

Beskrivning: Hygge med enstaka tallöverståndare.

Målsättning: Tallskog med inslag av gran och lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 41 III

Beskrivning: Medelålders barrblandskog med tall som dominerande trädslag, delvis bergbundet. Nyligen gallrat.

Målsättning: Barrblandskog med tall som dominerande trädslag och med inslag av björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 42 II

Beskrivning: Alkärr, gammal barrblandskog samt bergimpediment med hällmarkstallskog i anslutning till Ottvarden.

Målsättning: Orörda alkärr samt barrblandskog med inslag av lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Vid omfattande insektsskada, stormfällning eller motsvarande blir slutavverkning av de äldre granpartierna nödvändig. Slutavverkning skall då ske med små hyggen. Plantering skall ske huvudsakligen med tall.

Område nr 43 II

Beskrivning: Gammal, delvis mycket luckig, barrblandskog längs stranden. Inom området finns ett flertal bergimpediment samt några alkärr. Genom området löper ett dike.

Målsättning: Barrblandskog med inslag av löv, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Plockhuggning av insekts- och stormskadad gran. Vid omfattande insektsskada, stormfällning eller motsvarande kan slutavverkning av äldre granpartierna bli nödvändig. Plantering skall ske huvudsakligen med tall.

Område nr 44 III

Beskrivning: Nyligen upptaget hygge med kraftig gräsvegetation. Genom området löper ett dike.

Målsättning: Barrblandskog med lövinblandning, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.

Område nr 45 III

Beskrivning: Talldominerad røjningsskog med insprängda bergimpement.

Målsättning: Talldominerad blandskog med viss lövinblandning, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Røjning av tall samt en del björk.

Underhålls: Gallring period 3 och 5.

Område nr 46 III

Beskrivning: Hällmarkstallskog inslag av med fuktiga sänkor med blandskog och små tallmossar. Delvis gallrat.

Målsättning: Hällmarkstallskog och sänkor med barrblandskog och tallmossar.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Ev gallring.

Område nr 47 II

Beskrivning: Nyligen upptaget hygge.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med lövinblandning, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.

Område nr 48 II

Beskrivning: Talldominerad røjningsskog med enstaka tallöverståndare på delvis bergbunden mark.

Målsättning: Talldominerad blandskog med lövinslag, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Røjning av tall.
 Underhålls: Gallring period 3 och 5.

Område nr 49 II

Beskrivning: Kuperat och bergbundet område med hållmarkstallskog. Vacker utsikt.

Målsättning: Hållmarkstallskog.

Åtgärder

Engångs: -
 Underhålls: -

Område nr 50 II

Beskrivning: Strandparti med alkärr, ängsmark samt vassområden i det tidigare sundet mellan Långö och Ängsholmen. Gammel betesmark.

Målsättning: Öppet strandängsområde.

Åtgärder

Engångs: Naturvårdande røjning och gallring.
 Underhålls: -

Område nr 51 II

Beskrivning: Tidigare vattenomfluten holme med olikåldrig talldominerad blandskog på delvis bergbunden mark. Inom området finns ett alkärr samt en tallmosse. På södra delen växer mycket ek och området uppvisar i övrigt tydlig betespåverkan. Plockhuggning av gran har skett på senare år.

Målsättning: Olikåldrig talldominerad blandskog med stort inslag av lövträd, främst björk, al och ek.

Åtgärder

Engångs: Upparbetning av vindfällan.
 Underhålls: -

Område nr 52 II

Beskrivning: Gammal delvis luckig barrblandskog med insprängda bergimpediment i sluttningen mot strandäng och strand. I stormluckorna kommer en lövföryngring med främst björk upp. Plockhuggning av torr gran har skett på senare år. Inom området finns några stora lindar.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Avverkning av gammal gran. Tall lämnas. Plantering med tall.

Underhålls: Ev röjning i lövföryngringen.

Område nr 53 II

Beskrivning: Talldominerad röjningsskog.

Målsättning: Talldominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Röjning främst av tall.

Underhålls: Gallring period 3 och 5.

Område nr 54 II

Beskrivning: Efter avverkning kvarlämnad olikåldrig restskog med tall, gran och löv. Ställvis kraftigt lövuppslag.

Målsättning: Blandskog med tall, gran och björk.

Åtgärder

Engångs: Hyggesrensning och plantering med tall inom de delar av området där föryngringsåtgärder bör vidtagas.

Underhålls: --

Område nr 55 III

Beskrivning: Nyligen upptaget hygge.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog med inslag av löv, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med gran.

Underhålls: Röjning period 2
Gallring period 4.

Område nr 56 III

Beskrivning: Tallplanterat hygge.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med inslag av löv, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Røjning period 2.

Område nr 57 III

Beskrivning: Äldre grandominerad blandskog.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog med inslag av löv, främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Slutavverkning period 3.
Røjning period 4.Område nr 58 III

Beskrivning: Medelålders översluten blandskog med gran som dominerande trädslag samt omgivande bergimpediment. Delvis fuktigt.

Målsättning: Blandskog med tall, gran och lövträd, främst björk.

Åtgärder

Engångs: Gallring 15 %

Underhålls: Gallring period 3.

Område nr 59 III

Beskrivning: Nyligen avverkat hygge på delvis bergbunden mark och med kvarlämnade tallöverståndare. I västra kanten finns en tallmosse.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med lövinslag, främst björk och asp.

Åtgärder

Engångs: Markberedning och plantering med tall.

Underhålls: Røjning period 2.
Gallring period 4.Område nr 60 III

Beskrivning: Markberett och tallplanterat hygge med enstaka tallöverståndare samt insprängda bergimpediment. Delvis fuktigt.

Målsättning: Talldominerad barrblandskog med lövinslag,
främst björk.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: Røjning period 2
Gallring period 4.

Område nr 61 III

Beskrivning: Äldre granskog på delvis fuktig mark.

Målsättning: Grandominerad barrblandskog.

Åtgärder

Engångs: Slutavverkning period 1

Underhålls: Røjning period 2
Gallring period 4

Område nr 62 II

Beskrivning: Södra delen av området upptas av ett gammalt,
nyligen plockhugget granbestånd. Längs stranden
förekommer blandskog med tall, gran och lövträd
- främst al. Innanför kantzonen finns ett nyligen
upptaget hygge.

Målsättning: Grandominerad blandskog.

Åtgärder

Engångs: Plantering med gran.

Underhålls: Slutavverkning grandelen period 2.

Område nr 63 I

Beskrivning: Mosaikartat, delvis urskogsliknande område
med olikåldrig barrblandskog, skvattramossar,
högstarrkärr, hållmarkstallskog och rena bergim-
pediment. I områdets södra del finns ett mindre
hygge med starkt gräs- och ormbunksuppslag.
Mycket vacker utsikt från i synnerhet de kuperade
Öjeuddsbergen.

Målsättning: Urskogsliknande skärgårdsskog.

Åtgärder

Engångs: -

Underhålls: -

Område nr 64, (Björkskär) I

Beskrivning: Långsträckt måttligt kuperad ö med en mosaik av bergimpediment, alkärr, tallmossar, hållmarkstallskog och gammal mäktig barrblandskog och blandskog. Stort inslag av stora lövträd, främst ek, asp, al och björk. Området uppvisar tydlig betespåverkan men utvecklar sig mot ett urskogsliknande tillstånd. God viltbiotop. Området är förbundet med Långö huvudö genom broar. Se bilaga 5.7.

Målsättning: Urskogsliknande skärgårdsskog med undantag av den gamla betesmarken på Lövgärdesholmen som restaureras.

Åtgärder

Engångs: Återställande av betesmarken på Lövgärdesholmen genom röjning och gallring.

Underhålls: Bete på Lövgärdesholmen.

Område nr 65 (Våmba) II

Beskrivning: Mindre måttligt kuperad ö med bergimpediment, hållmarkstallskog samt blandskog på delvis fuktig mark. Gammal slätter- och betesmark, fortfarande betad. Se bilaga 5.7.

Målsättning: Skogsbetad och i övrigt orörd skärgårdsskog.

Underhåll: Bete

Område nr 66 (Långö holmar) I och II

Beskrivning: Ett stort antal mindre skärgårdsöar varav några är betade. Livligt frekventerade av det rörliga friluftslivet. På Lindholmen finns en bevakningsstuga och på Stora Morholmen finns permanentbebyggelse.

Målsättning: I huvudsak orörda skärgårdsöar.

Åtgärder

Engångs: Uppsättning av sopmajor får ske på frekventerade platser.

Underhålls: Fortlöpande renhållning. Bete på Lindholmen.

3. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Allmänt

Med hänsyn till syftet med reservatet skall anläggningar för friluftslivet ej förekomma, frånsett sanitära anordningar.

3.2 Friluftsanordningar

Vandringsspår och leder skall ej anordnas, om det ej erfordras för skydd av flora och fauna.

Sanitära anordningar skall av naturvårdsförvaltaren anordnas vid livligt frekventerade platser enligt kartbilaga om normala städåtgärder vid dessa platser vidtagna genom naturvårdsförvaltarens försorg visar sig otillräckliga. Städningen skall genomföras kontinuerligt under säsongen.

3.3 Information

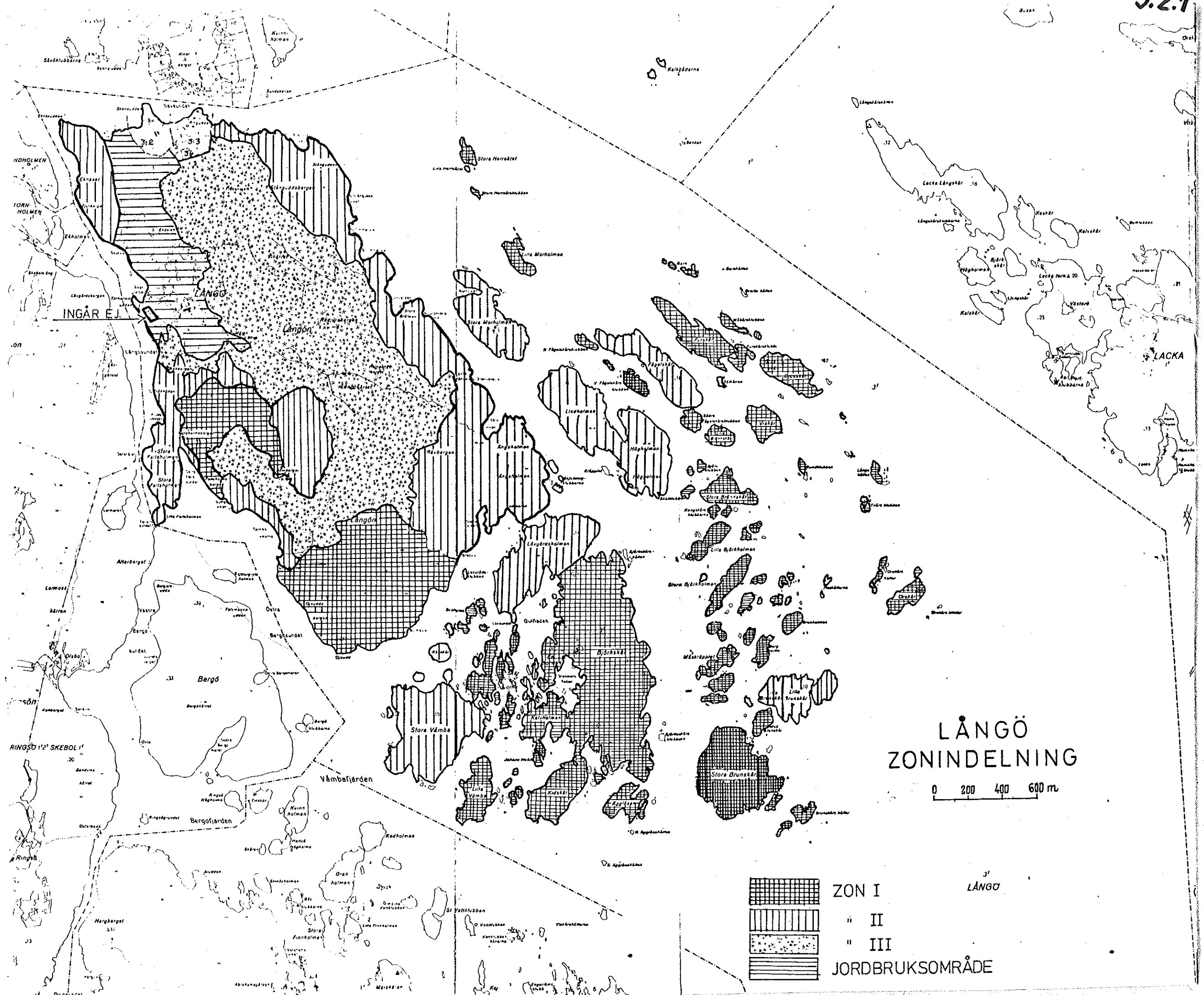
Informationsskyltar enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar skall genom förvaltarens försorg uppsättas på lämpliga platser i området samt vid Studsviks och Källviks bryggor.

Folder bör framställas och finnas tillgänglig för allmänheten.

Tillsynsman skall i möjligaste mån bistå allmänheten med information om naturreservatet, gällande föreskrifter m m, se bilaga 5.8.

Gränsmarkering skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

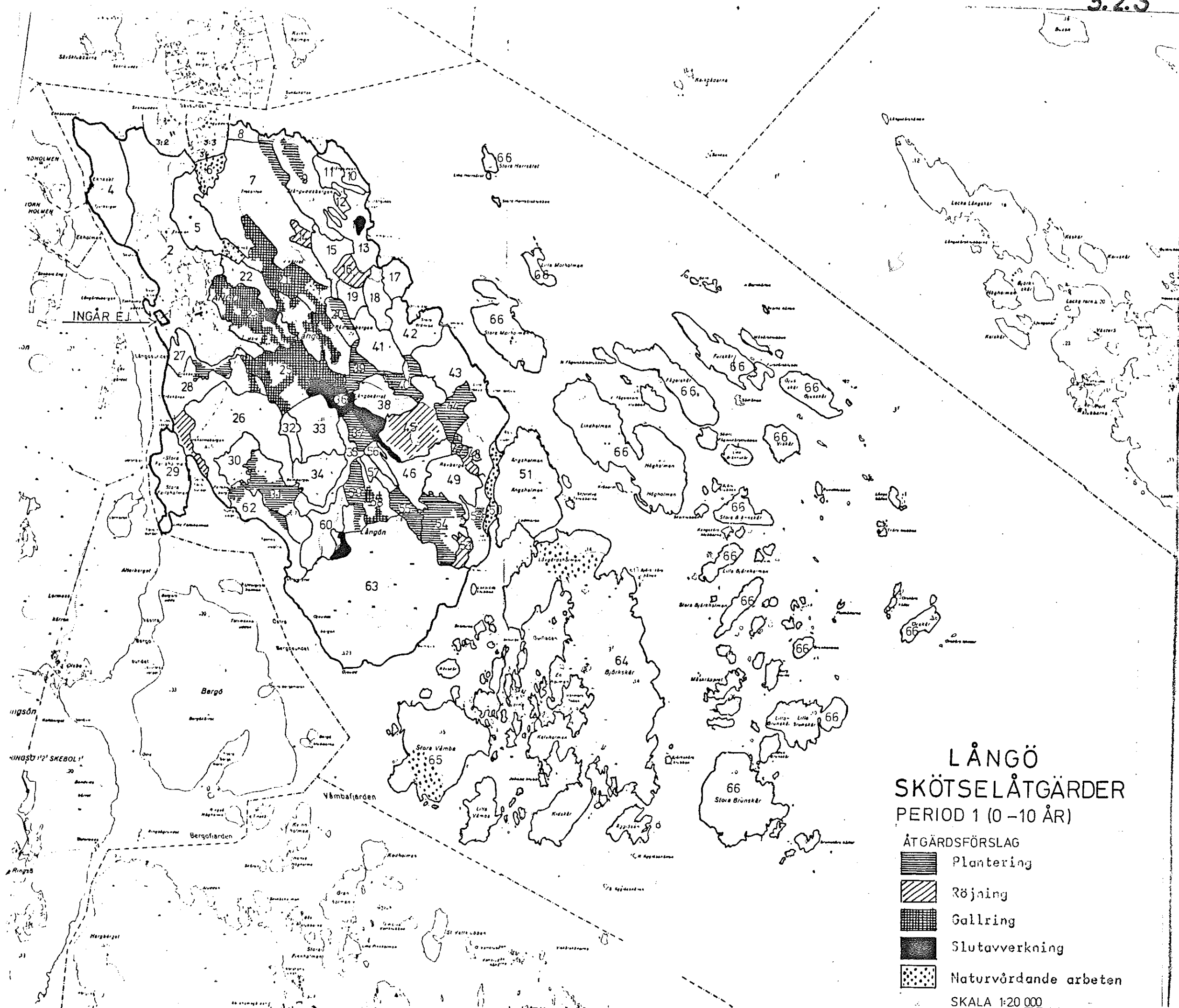
- Karlung Birgitta o Staffan 1966 Preliminär redovisning av botanisk inventering av Öarna Hartsö-Långö-Bergö-Ringsö i Bälinge socken. Stencil.
- Ljungberg Bo 1978 Sjöfågelinventering i Långö-arkipelagen (Länsstyrelsen i Södermanlands län informerar 1978 nr 8).
- Lundström Ingemar 1976 Beskrivning till berggrundskartan Nyköping SO SGU ser AF 114 + karta.
- Lundström Ingemar Persson Christer o 1973 Beskrivning till Geologiska kartbladet Nyköping SO SGU ser Ae nr 12 + karta.
- Länsstyrelsen 1979 Förslag till Handlingsprogram för naturvården, naturvårdsplan, för kust- och skärgårdsområdet. Stencil.
- Länsstyrelsen 1979 Södermanlands kust och skärgård. Kulturhistorisk utredning. (Länsstyrelsen informerar 1979, nr 10).
- Olsson Viking 1951 Fågellivet i Källskärens, Hävringes och Hartsös skärgårdar (Vår fågelvärld 10 nr 4).
- Persson Christer Se Lundström
- Rafstedt Thomas 1975 Översiktlig naturinventering Sörmlandskusten (Länsstyrelsen informerar 1975 nr 7).
- Rydberg Måns 1966 Brev 1966-10-24, "Bedömning av naturförhållandena inom Hartsöarkipelagen".
- Selander Sten 1948 Brev. Utlåtande efter besök på Stora Våmba och Björkskär den 3.7.1938.
- Skogsvårdsstyrelsen 1980 Rapport och sammanställning från bevaknings och inventeringsarbete vid Långö med tillhörande holmar och angränsande delar under tiden 1980-06-30--08-01. (Opublicerat arbetsmaterial).
- Sörensson Mikael Inventering inom Hartsö-Långöområdet sommaren 1980. (Avses publiceras 1981. Länsstyrelsen i Södermanlands län informerar.)
- Thorslund P 1940 On the Chasmops serier of Jemtland and Södermanland (Tvären) SGU C 436
- Wickman F E 1966 Meteoritkratrar (Forskning och Framsteg 1966 vol 1:2-7).

LÅNGÖ
ZONINDELNING

0 200 400 600 m

- 3'
LÅNGÖ
	ZON I
	" II
	" III
	JORDBRUKSOMRÅDE

Särskilda restriktioner vid avverkning m m

Avsteg från nedanstående regler och rekommendationer får ske i samråd med naturvårdsförvaltaren.

Vid avverkning skall alla träd lämnas orörda som utgör boplats för örn, glada, fiskgjuse, häger eller andra sällsynta fåglar, samt ihåliga träd, lämpliga såsom boplats för hålbbyggande tättingar, skogsduva, hackspettar, ugglor, storskrake, knipa, fladdermöss och mård. Ett område omkring boträd eller annan häckningsplats, vars storlek bör bestämmas med hänsyn till de olika arternas krav, bör enligt nedan likaledes lämnas orört av huggning.

Havsörn

Ingen avverkning av något slag får ske närmare boträd (gäller även s k alternativbo för havsörn) än 200 m. Aktiviteter får ej förekomma närmare bebodda bon än 1 000 m under tiden 1 mars -15 augusti.

Kungsörn

Ingen avverkning av något slag får ske närmare boträd (gäller även s k alternativbo) än 200 m. Aktiviteter får ej förekomma närmare bebodda kungsörnsbon än 1 000 m under tiden 1 mars -15 augusti.

Berguv

Ingen avverkning av något slag får ske närmare boplats än 100 m. Aktiviteter får ej förekomma närmare bebodda häckningsplatser än 200 m under tiden 1 mars - 15 augusti.

Fiskgjuse, duvhök

Ingen avverkning av något slag får ske närmare boplats än 50 m. Aktiviteter får ej förekomma närmare dessa fåglars bebodda häckningsplatser än 200 m under tiden 1 mars - 15 augusti.

Tjäder, orre

Kända spelplatser, framför allt när det gäller tjäder, skall om möjligt skonas från avverkning.

1979-01-30

PM

Disposition av skogen på Fallsholmsbergen, Långö

Naturvårdens första förslag till skydd av skogsmarken på Fallsholmsbergen innebar att ett större område med i första hand hållmarkstallskog men också tallmyrar samt partier med produktiv granskog, skulle lämnas till fri utveckling. Syftet härmed var att uppfylla ett av de primära målen med reservatsbildningen, nämligen att för framtiden bevara större representativa delar av skärgårdsområdets skogslandskap i ett orört tillstånd. Fallsholmsbergen bedömdes tillsammans med den södra delen av Långö vara de områden på Långö som hade bäst förutsättningar att inom rimlig tid uppnå den önskade orörda karaktären. Under förhandlingar har det först avgränsade området minskats ned avsevärt till sin omfattning. Sålunda har så gott som all granskog samt de större tallmyrarna utgått. Det återstående området på Fallsholmsbergen består nästan uteslutande av hållmarker.

I och med att området i så väsentlig grad minskats i omfattning och även begränsats till att omfatta enbart hållmarker har värdet av att bevara skogen som urskog avtagit. Det kvarvarande området är ej direkt representativt för skogsmarken på Långö utan utgör snarare ett extremt välutbildat exempel på en i skärgården vanligt förekommande naturtyp, hållmarken. Att hävda ett bevarande av området som urskog är således svårare nu än när det var större och innehöll flera av de skogliga miljöer som finns representerade på Långö. Det finns emellertid andra aspekter att lägga på skyddet av området vilket framgår av följande.

Inom länsstyrelsen känner man endast till ytterligare 4-5 hållmarksområden inom länet som kan jämföras med Fallsholmsbergen i fråga om storlek och särprägel. I de pågående kommunvisa översiktliga naturinventeringarna hör välutbildade hållmarker till de naturtyper som normalt eftersöks. Sannolikt kommer ytterligare områden att upptäckas innan länet är färdiginventerat. Liksom för flertalet övriga naturtyper av ursprungligt slag utgör graden av orördhet en väsentlig faktor vid klassificering av naturvärde/bevarandevärde. Trots att hållmarkerna på Fallsholmsbergen i enlighet med vad som ovan anförts inte torde ha ett primärt värde som representativt urskogsområde äger området således stora värden från andra utgångspunkter. Då dessa värden för närvarande i avsaknad av överblick ej ingående kan preciseras bör handlingsfrihet beträffande områdets disposition tillförsäkras inom ramen för reservatsbildningen. I avvaktan på att de översiktliga naturinventeringarna genomförs och en naturvårdsplan upprättats för länet bör således hållmarkstallskogen på Fallsholmsbergen bevaras orörd. Formellt bör detta ske genom att reservatsbestämmelserna föreskriver orördhet men att efter t ex 10 år skyddsfrågan omprövas enligt 12 paragrafen NVL med ledning av inventeringsresultat och naturvårdsbedömningar i övrigt. De omprövningar som då kan göras får inte leda längre än till att bestämmelserna enligt zon I byts ut mot bestämmelserna enligt zon II.

"Utlåtande", efter besök på Stora Våmba och Björkskär den 3 juli 1948, av Sten Selander.

Stora Våmba

Ön karakteriseras främst av gamla igenvuxna lövängar med ek och mycket grov asp: i drag mellan bergknallarna växer örtrik granskog, varifrån granen börjat vandra ut i lövängen. Av markvegetationen att döma har drågen ursprungligen intagits av lövlundar där lövträden dock konkurrerats ut av granen. Lövängarna och granskogen har delvis rik flora med bl a oxbär (*Cotoneaster integerrima*), Try (*Lonicera xylosteum*), tandrotsört (*Dentaria bulbifera*: i ett av drågen flera individ med frukt, något som är ytterst ovanligt), vårärt (*Lathyrus vernus*), blåsippor, *Viola reichenbachiana*, den sällsynta *Poa remota*, hässlebrodd (*Milium effusum*), *Melica uniflora* och *Carex nemorosa* (troligen för ung för säker bestämning).

I några kärrdrag finns ovanligt vackra, orörda alkärr, delvis av pelartyp, med *Dryopteris cristata*, *Dryopteris thelypteris*, älggräs, videört (*Lysimachia vulgaris*), åtskilliga starrarter (främst *Carex vesicaria*, men också *Carex remota* och *Carex triandra*) etc.

Ön är i hög grad skyddsvärd. Granen borde avlägsnas ur lövängarna, men icke ur drågen, där den bör få vara kvar. Huggningen bör ske successivt, så att inga kalhyggen uppstår där marken torkar ut och örtfloran utarmas. I drågen och alkärren bör alls ingen huggning ske. Troligen blir det också nödvändigt att hålla efter asken genom ringning. Ön bör fredas för betning under våren och försommaren: måttlig betning under eftersommar och höst, förslagsvis efter 15-20 juli, är nog däremot bara till fördel för lövängsfloran och lövängskaraktären, som annars säkert kommer att gå förlorad genom igenväxning.

Björkskär

Om man frånser en viss betesprägling är Björkskär till synes helt orört undantag för nordligaste delen: på södra hälften av ön iakttogs inte mer än en enda stubbe. Dalgångarna är här bevuxna med ytterst olikåldrig urskog av gran, ek, tall något asp och enstaka ask och lind. Marken är huvudsakligen täckt av en blåbärsmatta. Den för urskog karakteristiska föryngringen på och utmed lågor förhärskar: eljest är föryngringen mycket svag särskilt hos eken. Överallt finns talrika vindfällen och torrvakar av såväl tall och gran som ek. Tallarna är till stor del mycket gamla och grova med "krokodilskinnbark" också en del jättegranar och jätteekar finns. På en avskrädeshög nedanför havsörnsboet i den största tallen växte luxurierande *Poa nemoralis*. Ett par skalbaggar sågs, som tycktes höra till de arter som är bundna till urskog och följaktligen f n håller på att hastigt försvinna i den svenska faunan.

I svackorna ligger flera kärr med mycket missne (*Calla palustris*) och f ö videört, *Carex vesicaria* och på ett ställe *Glyceria*